

i hvilket Omfang der vilde være Anledning for Lovgivningsmagten til at gribe regulerende ind overfor Tilfælde, i hvilke Rigsdagsvirksomheden forbindes med lønnet Virksomhed i Statens Tjeneste eller overdragen af Staten.

Der er ifølge de Oplysninger, Kommissionen har modtaget om Lovgivning og Praksis i Udlandet, i flere Tilfælde truffet særlige Bestemmelser paa dette Omraade, og jeg maa maaske i Forbindelse hermed have Lov til at nævne nogle af de Bestemmelser, der gælde i de europæiske Stater. I vor Lovgivning findes der nemlig ingen almindelige indskrænkende Bestemmelser angaaende Embeds- og Bestillingsmænds Ret til at have indtægtgivende Virksomhed udenfor deres egentlige Embede eller Bestilling. Ja, der synes endog at være givet en vis Tilladelse dertil ved en Del Lovbestemmelser. Der findes nemlig i Lov Nr. 81 af 19. April 1907 om et midlertidigt Lønningstillæg for Finansaaret 1907 en Udtalelse, der peger i Retning af, at det har været tilladt Embeds- og Bestillingsmændene at have lønnede Bierhverv udenfor den egentlige Embedsbestilling. Men en Indskrænkning i denne Frihed er der dog gjort ved Lønningens Lov for Ministeriernes Embeds- og Bestillingsmænd med Undtagelse af Udenrigsministeriet af 22. Marts 1907. Lad mig her i denne Forbindelse nævne, at der en Gang her i Tinget har været spurgt Krigsministeren om, hvorledes hans Stilling var til Spørgsmaalet om Underofficerers og de med dem ligestillede Virksomhed udenfor deres egentlige Bestilling, og Krigsministerens Udtalelse lyder saaledes: „Jeg erkender, at det er heldigst for alle Parter, at Statens Tjenestemænd, naar de arbejde hos private i deres Fritid, forlange og faa den samme Løn, som er gældende i vedkommende Fag; thi Statens Tjenestemænd skulle nødvendig konkurrere til Skade for Arbejderne paa Arbejdsmarkedet“. Men denne Udtalelse peger jo ikke i Retning af Forbud, men netop i Retning af, at de skulle fordre den samme Løn for deres Arbejde, som ellers ydes. Vi have, som sagt, ingen Bestemmelser i Lovgivningen, der forbyde Centraladministrationens Embedsmænd og ej heller Statens øvrige Tjenestemænd at tage privat Beskæftigelse.

Det samme er for Resten Tilfældet i en Del af vore Nabolande. I Norge er der ikke ved Lov fastsat bestemte Regler med Hensyn til Statens Funktionærers Ret til at drive indtægtgivende Bierhverv, og der lægges i Regelen ikke Hindringer i Vejen

for, at Embedsmænd, være sig i Centraladministrationen eller udenfor denne, overtage Bierhverv. For Militæres Vedkommende er det meget almindeligt, at baade højere og lavere Officerer af Hær og Flaade have Bierhverv, dels som Lærere i Skoler, dels i Selskaber og Interessentskaber af forretningsmæssig Karakter. For Dommeres Vedkommende er det samme Tilfældet. Der nævnes eksempelvis en Højesteretsassessor i Norge, der foruden at være Stortingsmand er Medlem af Bestyrelsen for en af de største Privatbanker i Kristiania. Og noget lignende er Tilfældet for Sveriges Vedkommende. Der peges ganske vist paa, at man i nyere svenske Forvaltningslove har truffet Bestemmelser, der tage Sigte paa at indskrænke Centraladministrationens Embedsmænds Ret til at have indtægtgivende Virksomhed ved Siden af deres egentlige Embede. I Tyskland er der noget lignende Bestemmelser, i alt Fald skal der søges Tilladelse, forinden en Embedsmand kan indtræde i nogen som helst Virksomhed, og hvis Virksomheden er forbunden med Løn, er det aldeles forbudt at tage mod en saadan Stilling. Endelig nævnes der forskellige Forhold i en Mængde forskellige Stater, hvilke jeg dog ikke skal komme ind paa, da det vilde føre for vidt. Men Forholdene ere højst forskellige i de forskellige Lande, idet der dog er en Del, der har absolutte Forbudsbestemmelser mod, at Tjenestemænd og Centraladministrationens Embedsmænd befatte sig med indtægtgivende Virksomhed af nogen som helst Art.

Hvad Spørgsmaalet om Rigsdagsmænds Virksomhed angaar, er Forholdet dette, at det indsamlede Materiale vedrørende Rigsdagsmænds lønnede Virksomhed i Statens Tjeneste eller overdragen af Staten udviser for Aaret 1909, at der er ca. $\frac{1}{4}$ af de 180 Rigsdagsmænd, der har Indtægter fra Statskassen udenfor Rigsdagsdiæterne eller fra Virksomheder, ved hvilke de ere Repræsentanter for Staten. De paagældende Erhverv fordele sig saaledes, at først er der de egentlige Embedsstillinger, som Officerer, Universitetslærere o. s. v., altsaa de egentlige Livserhverv. Endvidere er der Stillinger som Statsrevisorer, Medlemmer af Overskyldraadet eller tilsynshavende ved Hypotekbanken, hvortil Valget ifølge de paagældende Love skal foretages af Rigsdagen. Saa er der 11 ophørende Erhverv som Tiendekommissærer med et Vederlag paa 2,000 Kr. for hele Afløsningstiden, og det kan vel ikke sættes til en større aarlig Betaling end 250 Kr. Endelig er der